

สลากกินแบ่งฯ เกินราคา...เกาให้ถูกที่คัน

ภายหลังคณะรัฐมนตรี (ครม.) เห็นชอบการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติสลากกินแบ่งรัฐบาล (พ.ร.บ.สลากฯ) ได้สร้างความสับสนให้สังคมอยู่ไม่น้อย เพราะเสียงที่คัดค้านเรื่องการมีการพนันในสังคม เกรงว่า พ.ร.บ.สลากฯ ที่ได้รับการแก้ไขฉบับนี้จะนำไปสู่การอนุญาตให้มีสลาก 2 ตัว 3 ตัว หรือที่เรียกกันว่า “หวยบนดิน” และสลากทนายผลกีฬา โดยเฉพาะการทนายผลกีฬาฟุตบอลขึ้นในสังคมไทย

จึงมีการเรียกร้องให้ทางรัฐบาลเปิดเผยร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้สู่สาธารณะอย่างเร่งด่วนที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้สังคมได้ร่วมวิพากษ์ ร่วมแสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจ เพราะถือเป็นร่าง พ.ร.บ.อีกฉบับที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง

หากพิจารณาถึงคำอ้างของรัฐบาลเพื่อเห็นชอบร่าง พ.ร.บ.นี้ จะพบว่ารัฐบาลเชื่อว่า พ.ร.บ.ฉบับนี้จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินราคา กล่าวคือรัฐบาลต้องการให้มีการขายสลากกินแบ่งฯ ถึงมือประชาชนทั่วไปในราคา 40 บาทต่อหนึ่งใบ หรือ 80 บาทต่อหนึ่งคู่ ตามที่ระบุไว้บนหน้าสลาก ดังนั้น จึงต้องทำความเข้าใจสาเหตุหลักของสลากกินแบ่งฯ ถูกขายเกินราคาเสียก่อน จึงค่อยพิจารณาว่า พ.ร.บ.ฉบับแก้ไขนี้จะสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสลากกินแบ่งฯ เกินราคาได้จริงหรือไม่

จากการศึกษาวิจัยของผู้เขียนต่อประเด็นปัญหาสลากกินแบ่งฯ เกินราคา พบว่าสาเหตุหลักที่ทำให้สลากถูกขายเกินกว่าราคาที่กำหนด ก็เพราะตัวเลขที่ผู้ซื้อสลากต้องการในแต่ละงวดถูกนำไปขายรวมกัน หรือที่เรียกกันว่า “รวมชุด”

การรวมชุดหมายถึง การนำตัวเลขที่เป็นที่นิยมในงวดนั้นๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นตัวเลข

แม้จะมีการกระจายสลาก
ถึงมือผู้ค้ารายย่อยได้จริง
แต่มีความเป็นไปได้สูงว่า
ผู้ค้าสลากที่ได้รับสลาก
ไปขายต่อไม่ใช่ผู้ค้า
รายย่อยๆ จริง หรืออาจเป็น
ผู้ค้ารายย่อยที่ถูกจัดตั้ง
ให้มารับสิทธิแทนผู้ค้ารายที่
ใหญ่กว่า

2 หลักสุดท้ายของสลากมารวมขายเป็นชุด เช่น ชุดที่ตัวเลข 2 หลักสุดท้ายของสลากลงท้ายด้วย “00” หรือ “01” (สมมติว่าตัวเลข 2 คู่นี้เป็นที่นิยมในงวดนั้น) จะถูกนำมารวมขายเป็นชุดๆ เป็นต้น

เมื่อคำนวณเฉลี่ยต่อหนึ่งคู่สลาก จะพบว่าสลากนั้นถูกขายเกินกว่าราคา 80 บาทต่อคู่ (เช่น ชุด 15 ใบ จะขายที่ราคาชุดละ 1,800 บาท หรือคิดเป็นสลากคู่ละ 120 บาท) การรวมชุดนี้เองส่งผลให้ผู้ซื้อสลากกินแบ่งฯ จำนวนไม่น้อยไม่สามารถซื้อสลากที่มีหมายเลขตามที่ตนต้องการได้ทุกงวด โดยเฉพาะหมายเลขที่เป็นที่นิยมในงวดนั้นๆ เพราะถูก

นำไปรวมชุดเสียแล้ว หรืออาจหาซื้อได้แต่ราคาก็เกินกว่าที่ระบุไว้ในสลาก

ดังนั้น การแก้ปัญหาสลากกินแบ่งฯ เกินราคาที่ถูกวิธี คือ ต้องสร้างอุปสรรคให้กับผู้ขายสลากในการรวมชุดสลาก ซึ่งจากผลการศึกษานำไปสู่ข้อเสนอเพื่อแก้ไขปัญหา 2 ทางเลือก

ทางเลือกที่หนึ่ง จำหน่ายสลากผ่านเครื่อง หรือที่นิยมเรียกกันว่า “สลากออนไลน์” กล่าวคือ ผู้ซื้อสลากสามารถเลือกซื้อหมายเลขบนสลากตามที่ต้องการได้ ผ่านเครื่องจัดจำหน่ายโดยไม่มีการจำกัดตัวเลข ซึ่งในแนวทางนี้สำนักงานสลากฯ อาจต้องปรับหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินรางวัลในบางรางวัล เช่น รางวัลเลขท้าย 2 ตัว ในบางงวดอาจมีจำนวนผู้ถูกรางวัลนี้มากขึ้นเมื่อเทียบกับปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะผู้ซื้อสลากสามารถเลือกซื้อหมายเลขที่ตนต้องการได้โดยไม่มี การจำกัดตัวเลข ซึ่งต่างจากสลากในปัจจุบันที่ตัวเลขท้ายแต่ละคู่บนหน้าสลากนั้นมียอด จำกัดในแต่ละงวด เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ยังมีเสียงคัดค้านข้อเสนอทางเลือกนี้อยู่ 2 ประเด็นหลัก คือ หนึ่ง หากกำหนดให้เครื่องจำหน่ายสลากต้องตั้งตาม

จุดที่รัฐบาลจัดสรรไว้เท่านั้น ย่อมกระทบต่อผู้ค้ารายย่อยที่เดินขายสลากอยู่ในปัจจุบัน และ สอง เครื่องจำหน่ายสลากมีราคาค่อนข้างสูง ที่สุดแล้วผู้ที่สามารถครอบครองเครื่องจำหน่ายสลากได้ก็จะเป็นผู้ค้าสลากรายใหญ่ที่มีเงินทุนมากกว่าผู้ค้าสลากรายย่อยๆ ถือเป็นการสร้างอำนาจเหนือตลาดให้กับผู้ค้าสลากรายใหญ่ ซึ่งผลกระทบทางลบย่อมตกอยู่กับผู้ค้าสลากรายย่อยอย่างมีอาจปฏิเสธ

สำหรับทางแก้ปัญหาของแต่ละประเด็นในประเด็นแรก สำนักงานสลากฯ จะต้องมีการซื้อเครื่องจำหน่ายสลากแบบพกพา (ลักษณะคล้ายเครื่องรูดบัตรเครดิต) ให้กับผู้ค้าสลากรายย่อย จากข่าวที่ปรากฏระบุว่า รัฐบาลจะจัดให้มีการตั้งเครื่องจำหน่ายสลากตามร้านสะดวกซื้อ และกำหนดให้ร้านสะดวกซื้อขายสลากกินแบ่งฯ ในราคา 80 บาทต่อหนึ่งคู่ มาตรการดังกล่าวนี้ผู้เขียนไม่เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง เพราะหน้าที่สำคัญของรัฐบาลคือ การล้อมกรอบและสร้างอุปสรรคในการเติบโตของการพนันในสังคม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรมกับทุกฝ่ายให้ได้มากที่สุด

แต่การกำหนดจุดเครื่องจำหน่ายสลากตามร้านสะดวกซื้อ เป็นการสร้างความสะดวกให้กับผู้ซื้อสลาก และอาจจูงใจให้เกิดความอยากลองต่อผู้ที่ไม่นิยมซื้อสลากกินแบ่งฯ อีกด้วย ยิ่งกว่านั้นการกำหนดให้ร้านสะดวกซื้อขายสลากในราคา 80 บาทต่อหนึ่งคู่ ยิ่งเป็นการซ้ำเติมผู้ค้าสลากรายย่อย เพราะผู้ค้าสลากรายย่อยส่วนใหญ่มีรับสลากมาขายด้วยต้นทุนต่อหนึ่งคู่สลากเกือบ 80 บาท หรือบางรายอาจเกิน 80 บาทก็เป็นได้ จึงกล่าวได้ว่ามาตรการนี้ของรัฐบาล นอกจากจะเป็นการส่งเสริมเรื่องการพนันแล้ว ยังเป็นการผลักภาระไปยังผู้ค้าสลากรายย่อยอีกด้วย

ทางแก้ปัญหาเสี่ยงคัดค้านในประเด็นที่สอง เรื่องต้นทุนสูงในการครอบครองเครื่องจำหน่ายสลาก ทางสำนักงานสลากฯ อาจนำระบบเช่าซื้อ (Hire Purchase) มาใช้ เพื่อให้ผู้ค้าสลากรายย่อยที่มีเงินทุนไม่สูงนักสามารถเช่าเครื่องได้ตามระยะเวลาที่กำหนด และครอบครองเป็นเจ้าของโดยสมบูรณ์หลังจากนั้น

ทางเลือกที่สอง กระจายสลากกินแบ่งฯ ให้ถึงมือผู้ค้ารายย่อยโดยตรง และกระจายเลขที่เป็นที่นิยมในแต่ละงวดไปตามจังหวัดต่างๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มต้นทุนในการรวม

ชุด อย่างไรก็ตาม เช่นเดียวกับข้อเสนอในแนวทางแรก กล่าวคือ มีเสียงคัดค้านและถูกวิจารณ์ว่าค่อนข้างยากในการปฏิบัติจริง

ทั้งนี้ มีหลายฝ่ายเชื่อว่า แม้จะมีการกระจายสลากถึงมือผู้ค้ารายย่อยได้จริง แต่มีความเป็นไปได้สูงกว่า ผู้ค้าสลากที่ได้รับสลากไปขายต่ออาจไม่ใช่ผู้ค้ารายย่อยๆ จริง หรืออาจเป็นผู้ค้ารายย่อยที่ถูกจัดตั้งให้มารับสิทธิแทนผู้ค้ารายที่ใหญ่กว่า ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นก็เป็นการยากต่อการป้องกันการรวมชุดสลากตามที่ตั้งใจไว้

ในขณะเดียวกัน ในแต่ละงวดจะมีเลขที่เป็นที่นิยมหลายคู่ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ยากในการกระจายตัวเลขที่เป็นที่นิยมทั้งหมดไปตามจังหวัดต่างๆ

จากการเปรียบเทียบข้อเสนอทั้งสองทางเลือกข้างต้น จะพบว่า แม้ทางเลือกที่สองอาจจะปฏิบัติได้จริงก็ตาม แต่เป็นความลำบากต่อการบริหารจัดการอย่างยิ่งของสำนักงานสลากฯ ดังนั้น ทางเลือกที่หนึ่งดูจะเป็นข้อเสนอที่เหมาะสมกว่า

หวังว่าบทความนี้จะช่วยให้ผู้ที่สนใจในประเด็นปัญหาสลากกินแบ่งฯ เกินราคาจะเข้าใจถึงสาเหตุและต้นตอของปัญหาการขายสลากเกินราคาอย่างแท้จริง และจะได้ร่วมวิพากษ์ ร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบเมื่อรัฐบาลเปิดเผย พ.ร.บ.สลากฯ ฉบับแก้ไขสู่สาธารณะ